

Na podlagi prvega odstavka 45. člena Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ, 65/17, 175/20 – ZIUOPDVE in 57/21 – odl. US) in 109. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US in 111/21) je Državni zbor na seji 23. marca 2022 sprejel

RESOLUCIJO o nacionalnem programu visokega šolstva do 2030 (ReNPVŠ30)

»Zeleni in ustvarjalni razvoj visokošolske dejavnosti, temelječ na odličnosti in odprtosti za dobrobit širše družbe«¹

UVOD

Z jasno zastavljenimi cilji delovanja v okviru EU bo Slovenija v svetovnem merilu uspešna in na znanju temelječa družba, kar bo dosegla z odličnim visokim šolstvom in odlično raziskovalno dejavnostjo znotraj visokošolskih zavodov in raziskovalnih inštitutov ter odgovorno akademsko, institucionalno in ekonomsko avtonomijo. To bo zagotavljalo pridobivanje konkurenčnega in kakovostnega kadra za potrebe trga dela prvenstveno v Sloveniji kot tudi širše v EU.

Slovensko visoko šolstvo bo ustvarilo pogoje in se znalo odzvati na pospešeno dinamiko sprememb razvoja družbe in potrebo po učinkovitem reševanju izzivov iz okolja, in to ob upoštevanju svobode znanstvenega in umetniškega ustvarjanja ter potreb skladnega regionalnega razvoja Slovenije. Odlikovali ga bodo: inovativnost, pedagoška, raziskovalna in umetniška odličnost, naraščajoča kakovost v mednarodnem merilu, stimulatívni delovni in študijski pogoji, visoki standardi akademske kulture in etike, odzivnost na sedanje in prihodnje potrebe gospodarstva in negospodarstva ter splošnega družbenega okolja, spoštovanje institucionalne avtonomije, družbena odgovornost, integriteta in zaupanje, enakost in nediskriminatornost, dostojanstvo, pravičnost in vključevalnost ter zavezanost celovitemu in učinkovitemu ustvarjanju pogojev za doseganje blaginje družbe. Hkrati bo na strateški ravni vzdrževalo ekosistemsko raznolikost s poglobljeno pluralizacijo disciplin, ki jih bo sproti usklajevalo z drugimi strategijami in sistemi, kot so strategija pametne specializacije, evropski zeleni dogovor in prehod v trajnostno družbo ter odprte inovacije. Poleg tega bo ohranjalo svojo temeljno vlogo pri avtonomnem razvijanju meril vednosti.

Visokošolski sistem bo imel vzpostavljeno visoko raven sodelovanja med vsemi deležniki v visokem šolstvu in bo uveljavljal smelo strateško zastavljen, a postopno izvajanje razvoj z jasnimi ciljem višanja kakovosti in doseganja odličnosti. Pri tem bo zagotavljal vključenost celotne nacionalne visokošolske skupnosti ter družbe kot take ali njenih delov (socialna in regijska vključenost v akademski proces) kakor tudi robnih disciplin, raziskovalnih ter ustvarjalnih zamisli, tematik, konceptov in estetik.

Visoko šolstvo bo še naprej javno dobro in javna odgovornost, ki se zagotavlja z jasnimi zakonodajnimi pravili in nadzorom nad njihovim spoštovanjem ter z zadostnim financiranjem iz javnih sredstev, da se prepreči prenašanje finančnega bremena na študente.

Uveljavljena bo sodobna, mednarodno primerljiva razvojno naravnana zakonodaja, ki bo enovito urejala izvajanje in financiranje izobraževalne, raziskovalne,

umetniške in podporne dejavnosti v visokem šolstvu, zagotavljala stimulatívno delovno okolje za vse, ki delajo na področju izvajanja visokošolskega izobraževalnega, raziskovalnega in umetniškega dela, ter opredeljevala načine in oblike prenosa znanja v okolje z namenom omogočiti univerzam in samostojnim visokošolskim zavodom, da izvajajo svoje poslanstvo in ključno prispevajo k uspešnejšemu razvoju družbe kot celote. Zakon bo mednarodno primerljivo urejal pavšalno (»lump sum«) financiranje univerz in samostojnih visokošolskih zavodov z določitvijo vseh ključnih mehanizmov in instrumentov, ki so s tem povezani. Zakon bo določil tudi pavšalno (»lump sum«) financiranje osnovne in raziskovalne infrastrukture.

Visoko šolstvo bo dosegalo mednarodno primerljivo visoko kakovost in odličnost nad evropskim povprečjem. Bo široko dostopno, mednarodno vpeto, imelo bo razvite instrumente internacionalizacije v slovenskem prostoru ter študijske programe, ki se bodo izvajali tudi v tujem jeziku. Slovenija bo imela postavljene zakonske okvire, ki bodo omogočali visokošolskim zavodom vzpostavitev mehanizmov in instrumentov za zagotavljanje kakovosti, ti pa bodo osnova za mednarodno vpeto in primerljivo izvajanje na stroko, raziskovanje oziroma umetniško delo oprtega in na študenta osredinjenega izobraževanja, temeljnega raziskovanja in prenosa znanja v okolje v skladu z lokalnim, državnim in poslanstvom visokega šolstva na svetovni ravni.

Stopnja internacionalizacije slovenskega visokošolskega sistema bo primerljiva z najboljšimi evropskimi univerzami. Vzpostavljeni bodo mehanizmi za tako imenovano kroženje možganov in trajna skrb za razvoj slovenskega jezika ter strokovnega izrazoslovja v visokem šolstvu in znanosti. S spremenjeno zakonodajno ureditvijo bo vzpostavljeno prilagodljivo in odzivno slovensko visokošolsko okolje, ki bo nudilo privlačne pogoje za študij in delo za namene internacionalizacije izobraževanja, raziskovanja in umetnosti ter pridobivanja visokokvalificiranega kadra iz tujine.

Visoko šolstvo bo upoštevalo in sooblikovalo smeri razvoja digitalne preobrazbe na področjih poučevanja, učenja, raziskovanja in inoviranja, kar bo pomembno vplivalo na delovanje visokošolskih ustanov. Nacionalni program visokega šolstva bo sledil zavezam in viziji Evropske komisije za leto 2030 na področju zagotavljanja strokovno usposobljenih človeških virov za digitalno preobrazbo družbe.

Zastavljene cilje globalne uspešnosti Republike Slovenije, ki izhajajo iz družbe, temelječe na znanju, bo moč doseči samo s hitrim in strateškim dvigom kakovosti in odličnosti na raven prve tretjine držav EU v vseh treh kategorijah kazalnikov uspešnosti delovanja visokošolskih zavodov: pedagoške kakovosti, znanstvene odličnosti in učinkovitosti prenosa znanja. To bo v nadaljevanju dokumenta imenovano ciljna raven kakovosti. Visoko šolstvo ima pri tem napredku ključno vlogo, doseganje teh zahtevnih ciljev pa terja mnoge korenite spremembe in velik napredek na navedenih področjih. Zaradi tega je celoten dokument potrebno interpretirati s stališča dviga kakovosti in odličnosti na ciljno raven kakovosti, kar ustvarja pogoje za celovito in učinkovito doseganje blaginje družbe.

Ključni strateški cilj

Ključni cilji so dvigniti raven in kakovost visokošolske izobrazbe v Sloveniji, ob skrbi za kakovost izobraževanja in odličnost v raziskovanju, povečati odzivnost, prožnost in privlačnost visokošolskega sistema glede na potrebe gospodarstva, negospodarstva in celotne družbe, okrepiti njegovo mednarodno vpetost, izboljšati dostopnost izobraževanja in možnosti za nenehno izobraževanje ter vseživljenjsko učenje v visokem šolstvu v vsej Sloveniji, povečati intenzivnost raziskav in inovacij, izboljšati prenos znanja v družbeno okolje.

Akcijski načrt uresničevanja ReNPVŠ30

Ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, na podlagi analize stanja visokošolske dejavnosti v Sloveniji v letu 2020 v šestih mesecih po sprejetju ReNPVŠ30 pripravi področne akcijske načrte uresničevanja ReNPVŠ30, v katerih se opredelijo načrt aktivnosti v okviru zapisanih ukrepov, odgovorni za izvedbo, terminski načrt izvedbe ter predvideni mehanizmi in viri financiranja.

Spremljanje uresničevanja strateških ciljev 2030

Ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, vzpostavi sistem spremljanja izvajanja ReNPVŠ30 ter vsako tretje leto strateškega obdobja v sodelovanju s strokovnjaki iz tujine (vrstniško sodelovanje) pripravi analizo doseganja strateških ciljev, opredeli dejavnike tveganj, njihovo obvladovanje in ukrepe za zmanjševanje negativnih posledic tveganj. Po potrebi glede na ugotovitve ministrstvo pripravi tudi posodobitev akcijskega načrta za uresničevanje ReNPVŠ30.

1 DRUŽBENI RAZVOJ IN VISOKOŠOLSKI SISTEM

Izobraževanje, znanost in umetnost so ključna področja trajnostnega razvoja družbe, zelenega in digitalnega prehoda ter najpomembnejši viri rešitev za odgovorno načrtovan razvoj družbe prihodnosti

Strateški cilji na področju družbenega razvoja in visokošolskega sistema

C 1.1. Izboljšanje mednarodne primerljivosti in disciplinarne pluralnosti visokošolskega sistema

Visokošolski sistem bo disciplinarno pluralen, na ravni države bo zagotovljena zastopanost vseh pomembnih temeljnih in aplikativnih področij. Naravnano bo interdisciplinarno in bo močno podpiral nove oblike sodelovanja ter kombinacij znanja, kar bo omogočilo doseganje ciljne ravni kakovosti. Pri tem bo visokošolski sistem tesno prepleten in usklajen s področjem raziskovanja. Raziskovalno delo se bo na visokošolskih zavodih izvajalo na mednarodno primerljivi ravni in bo v času izvajanja ReNPVŠ30 doseglo ciljno raven kakovosti, prinašalo bo ključne pobude ter bo vključeno v pomembne evropske raziskovalne in razvojne programe, pokrivalo bo širok nabor tematik in izzivov ter dosegalo vodilno mesto v evropskem prostoru na posameznih nišnih področjih, ki bodo v skladu z nacionalno strategijo razvoja družbe in gospodarstva ter negospodarstva. Enako velja tudi za akademsko umetniško delo, ki se bo ob vzdrževanju vrhunske ravni dosežkov ter navezovanju na mednarodne tokove odpiralo tudi za poglobljena sodelovanja z drugimi disciplinami ter stopalo tako v kritične kot v inovativne interakcije z drugimi družbenimi deležniki. Visokošolski sistem bo omogočal tudi tesnejše notranje sodelovanje in sodelovanje visokošolskih zavodov z raziskovalnimi zavodi, gospodarstvom in negospodarstvom. Vzpostavljene bodo sodelujoče mreže visokošolskih in raziskovalnih zavodov s ciljem višanja kakovosti in doseganja odličnosti ter razviti mehanizmi za njihovo izvajanje. Umetnost bo ostala avtonomna glede na preostale discipline, a bo pridobila pomembno mesto v intenzivnem sodelovanju s področjema raziskovanja in tehnološkega razvoja.

C 1.2. Opredelitev javne službe na področju visokošolske dejavnosti

Javno službo na področju visokega šolstva bodo sestavljale izobraževalna, raziskovalna, umetniška in podporna dejavnost, ki so med seboj enakovredne in neločljivo povezane. Akreditiranje dejavnosti v okviru javne službe na področju visokega šolstva bo zajemalo akreditacijo izobraževalne in raziskovalne dejavnosti. Javno službo na področju visokega šolstva bodo izvajali akreditirani visokošolski zavodi v okviru izvajanja akreditiranih študijskih programov ter povezanih strokovnih, raziskovalnih in umetniških dejavnosti. Knjižnično javno službo na področju visokošolske dejavnosti bodo izvajale visokošolske knjižnice.

C 1.3. Omogočanje brezplačnega študija vsem na vseh treh stopnjah

Visokošolski sistem bodo še naprej sestavljale javne univerze, javni samostojni visokošolski zavodi in zasebni visokošolski zavodi. Jedro visokošolskega sistema bodo javne univerze in javni samostojni visokošolski zavodi, ki jih bo financirala država. Javno mrežo visokošolskih zavodov bodo dopolnjevali zasebni visokošolski zavodi, ki bodo izvajali koncesionirane in nekoncesionirane študijske programe in znanstvenoraziskovalno oziroma umetniško dejavnost z namenom čim večjega zagotavljanja podpore razvojnim ciljem uravnoteženega razvoja na lokalni in državni ravni. Tako zastavljen visokošolski sistem bo omogočal brezplačni študij vsem državljanom EU na vseh treh stopnjah študija ne glede na socialni položaj, spol, spolno usmerjenost, starost, politično ali drugo prepričanje, versko, etnično ali narodno pripadnost, družinsko obliko, invalidnost ali katero koli drugo osebno okoliščino posameznice ali posameznika.

C 1.4. Tesnejša povezanost visokošolskega izobraževanja, raziskovanja in tehnološkega razvoja

C 1.5. Vzpostavitev tvornega sodelovanja med javnimi raziskovalnimi zavodi in visokošolskimi zavodi

Vzpostavljeni bodo mehanizmi boljšega povezovanja javnih raziskovalnih zavodov in visokošolskih zavodov z namenom boljše izkoriščenosti raziskovalne opreme, ustvarjanja bolj kakovostnih raziskovalnih skupin in zagotavljanja večje vključenosti raziskovalcev z javnih raziskovalnih zavodov v pedagoški proces in večje vključenosti visokošolskih učiteljev v raziskovanje.

C 1.6. Nadgraditev kakovosti in učinkovitosti visokošolskega sistema v skladu z načeli bolonjskega procesa

Visoko šolstvo bo delovalo kot trajnostno naravnan, notranje raznolik, samoobnovljiv, na zunanje in notranje spremembe odziven ter odporen ekosistem, ki se bo zmozel odzivati na hitro spreminjajoče se potrebe družbe, bo ponujal privlačne in aktualne študijske programe ter prepoznaval obete široke množice študentk in študentov kot aktivnih soustvarjalcev sodobne družbe. Visoko šolstvo bo upoštevalo načela bolonjskega procesa, kot so: skladnost, mobilnost, kakovost, zaposljivost, konkurenčnost in tehtnost, tako, da bo primerljivo z evropskimi smerni razvoja in bo spodbujalo izmenjavo znanja ter internacionalizacijo visokega šolstva. Visokošolski zavodi bodo aktivno prispevali k napredku družbe na področjih svojih poslanstev: izobraževanje, raziskovanje, umetnost, stroka in prenos znanja v okolje ter prispevek k družbenim in gospodarskim inovacijam. Izvajali bodo na študentke in študente osredinjeno in iz raziskovalnega, strokovnega oziroma umetniškega dela izhajajoče visokokakovostno izobraževanje; na področju raziskovalnega dela bodo dosegali mednarodno primerljivo odličnost in ciljno raven kakovosti ter bodo skupaj s

samostojnimi raziskovalnimi zavodi nosilci temeljnih raziskav v slovenskem prostoru; na področju umetnosti bodo dosegali mednarodno primerljivo odličnost; celovit sistem prenosa znanja bo bistveno prispeval h krepitvi celotne družbe ter k povečanju konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. V dodiplomskih študijskih programih bo uvedeno zadostno praktično izobraževanje, primerljivo z drugimi evropskimi državami, nudilo bo ustrezno praktično znanje, s čimer bo mladim omogočen lažji prehod na trg dela po zaključku študija.

C 1.7. Vsaj 50 % državljanek in državljanov Slovenije v starosti od 30 do 34 let zaključi eno od stopenj visokošolskega izobraževanja do leta 2030.

Slovenski visokošolski sistem bo dosegel cilje deleža visokošolsko izobražene populacije v skladu z akti EU.

C 1.8. Delovanje visokošolskih zavodov po načelih usmeritve Družba 5.0

Visokošolski zavodi bodo delovali po načelih usmeritve Družba 5.0 (tehnološko humanistični napredek) in bodo osrednji spodbujevalec delovanja slovenske družbe po teh načelih. Na področju visokega šolstva bodo zagotavljali kakovostno, vključujočo, raznoliko, decentralizirano in trajnostno naravnano dejavnost, ki bo omogočala dolgoročno osebno in socialno varnost ter možnosti za intelektualni razvoj in kreativnost, torej ustvarjanje dobrin v skladu s potrebami Družbe 5.0. Znanost in raziskovanje bosta odprta za prepletanje oziroma interdisciplinarne povezave z umetniškimi področji, kar bo potekalo na podlagi strateškega, a hkrati tudi eksperimentalnega, drznega kombiniranja disciplin, različnih veščin in vednosti. Umetniška področja bodo skupaj s humanistiko ustrezno zastopana in uravnotežena z drugimi akademskimi področji, četudi gre pričakovati, da bodo družbene težnje v ospredje postavljale tehnološka, tehniška, naravoslovna ter nekatera družboslovna področja oziroma strokovne usposobljenosti. Sistemsko bo urejeno uveljavljanje potenciala družbenih in gospodarskih inovacij iz presečišča umetnosti, znanosti in tehnologij. Sistematično bodo podpirani dopolnjujoči učinki teh treh področij.

C 1.9. Aktivna vključenost visokošolskih zavodov pri razvoju slovenskega jezika ter ohranjanju in razvoju nacionalne kulturne dediščine in identitete

Visokošolski zavodi bodo dejavno prispevali k razvoju slovenskega jezika, ohranjanju in razvoju nacionalne kulturne dediščine in raziskovanju identitet v nacionalnem prostoru in vobče ob hkratni močni vpetosti slovenskega visokošolskega sistema v mednarodno visokošolsko skupnost.

C 1.10. Povečanje odprtosti visokošolskih zavodov in njihove odprtosti v mednarodno skupnost

Visokošolski zavodi bodo izboljšali študijske pogoje za evropski kot tudi širši prostor in nudili kakovostna, vrhunsko opremljena delovna mesta ter stimulatивно, trajnostno naravnano delovno okolje za strokovne sodelavke in sodelavce, visokošolske sodelavke in sodelavce, visokošolske učiteljice in učitelje ter raziskovalke in raziskovalce, ki bo omogočalo karierno načrtovanje in izvedbo strokovnega, znanstvenoraziskovalnega ter umetniškega dela.

C 1.11. Etično in družbeno odgovorno delovanje visokošolskih zavodov v Sloveniji

Visokošolski zavodi bodo etični in družbeno odgovorni, učinkovito vodeni in organizirani, odgovorni za zagotavljanje visoke kakovosti izobraževalne, raziskovalne in podporne dejavnosti ter bodo študentke in študente spremljali od vpisa do zaključka študija in njihove zaposlitve. Pripravljali jih bodo na aktivno državljanstvo ter poklicno pot, omogočali njihov osebnostni in strokovni študentov ob skrbi za uveljavljanje zdravega življenjskega sloga in ob zagotavljanju pogojev za njihove gibalno-športne aktivnosti. S spodbujanjem vseživljenjskega učenja bodo še dodatno pripomogli k ohranjanju širokega spektra znanj na visoki ravni. Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja bo pomembno vodilo oblikovanja in organiziranosti delovnega ter študijskega procesa, ki bosta podpirala dobro počutje in kakovostno življenje ter preprečevala izgorevanje kakor tudi vse oblike nasilja ali izkoriščanja, in s tem prispevala k boljšemu duševnemu in fizičnemu zdravju vseh deležnikov tako znotraj kot zunaj visokošolskega sistema.

Ukrepi za doseganje strateških ciljev na področju družbenega razvoja in visokošolskega sistema

U 1.1. Izdelava kakovostne in trajnostne strategije izboljševanja zaposljivosti diplomantk in diplomantov

Z izdelavo strategije bo država aktivno vplivala na zaposlitveno okolje, jasno razdelila pristojnosti za karierno podporo, strategija bo odprta v mednarodna partnerstva ter medsebojno sodelovanje institucij. Potrebe celotne družbe po kadrih z visokošolsko izobrazbo se bodo ugotavljale s celovitim spremljanjem in analizo razvojnih gibanj na področju znanja, tehnologij, okolja in družbe. Načrtovanje in razvoj študijskih programov se bosta naslanjala na strokovne modele napovedovanja, kot so karierna platforma in podobni, kjer poleg strokovnjakov za posamezna področja sodelujejo predstavniki gospodarstva in negospodarstva, ki načrtujejo razvoj na svojih področjih. Takšno načrtovanje ne bo izključevalo, temveč bo kvečjemu spodbudilo vznik ter vzpostavljanje novih, predvsem visokokakovostnih interdisciplinarnih akademskih področij, po drugi strani pa bo dopuščalo tudi razvoj smiselno širokega nabora temeljnih ter neaplikativnih ved in vednosti. Vzpostavljena bosta urejen in učinkovit sistem za spremljanje kariernih poti diplomantov in javna dostopnost podatkov o njihovi zaposljivosti.

U 1.2. Spodbujanje visokega šolstva kot prostora raziskovanja, kjer se lahko varno preskuša ustrezne rešitve in modele za prihodnost

Visoko šolstvo se bo vključilo v vsa prednostna strateška področja družbenega razvoja in bo obravnavalo ključne družbene in gospodarske izzive, kot so: podnebne spremembe, izguba biodiverzitete, zelene tehnologije, demografske spremembe (starajoča se družba), zdravstvo, biotehnologije, okolje, agroživilstvo, umetna inteligenca, digitalna preobrazba, strategija pametne specializacije, prehod v trajnostno družbo, pa tudi migracije in enake možnosti oziroma družbena enakost. Skladno z nacionalnimi in mednarodnimi strateškimi dokumenti si bo pri tem prizadevalo za povezovanje in sodelovanje različnih visokošolskih programov oziroma področij, tudi področja humanistike in umetnosti. Visoko šolstvo bo hkrati skrbelo za avtonomijo visoke vrednosti, ki se razvija po lastnih merilih.

U 1.3. Spodbujanje sistema aktivne mednarodno odprte kadrovske politike

Visoko šolstvo bo zagotavljalo človeške vire, na katerih bo temeljil trajnostni razvoj družbe. Še posebej se bodo uveljavljali pomen in vidnost ter tvoren prispevek umetniških področij in humanistike pri gospodarskem in družbenem razvoju, pri čemer se bo upoštevala

avtonomija teh področij z vidika estetskih, mišljenjskih in vrednostnih ciljev. Visokošolski zavodi bodo vodili aktivno mednarodno odprto kadrovske politiko z visokimi merili kakovosti zaposlovanja kadrov ter aktivno politiko njihovega nadaljnega razvoja z jasnimi pričakovanji in določili glede uspešnosti znanstvenoraziskovalnega oziroma umetniškega in izobraževalnega dela zaposlenih. V to bodo ustrezno sistemsko umeščena še medsektorska sodelovanja in medinstitucionalna in medsektorska mobilnost.

U 1.4. Spodbujanje sistemske kadrovske krepitve visokošolskih zavodov in zagotavljanje privlačnih raziskovalnih pogojev

Sistemsko bo urejena kadrovska krepitev visokošolskih zavodov s prednostnim ciljem kadrovskega pomlajevanja ob hkratni spodbudi dolge aktivne sodelujoče uveljavljenih visokošolskih učiteljic in učiteljev ter raziskovalk in raziskovalcev. Zagotovljeni bodo privlačni raziskovalni pogoji za visokošolske učiteljice in učitelje ter raziskovalke in raziskovalce ter obetavne mlade kadre in za gostujoče visokošolske učiteljice in učitelje ter raziskovalke in raziskovalce iz tujine, ki bodo imeli pomembno mesto v slovenskem visokošolskem sistemu ter bodo v njem delovali tako, da bodo kar najbolj izkoristili svoje zmožnosti ter vzajemno bogatili znanje.

U 1.5. Spodbujanje sistema prehajanja med srednješolskim in visokošolskim sistemom

Urejen bo sistem vertikalne prepustnosti srednješolskega in visokošolskega sistema izobraževanja s prilagoditvijo na neavtomatski vertikalni propustni sistem. Pripravljeni bodo pogoji za vertikalno napredovanje iz strokovnih srednješolskih programov na študijske programe ob upoštevanju potrebnih predhodno pridobljenih temeljnih znanj ter praktičnih izkušenj in strokovnih usposobljenosti.

U 1.6. Izboljšanje notranje organiziranosti univerz in visokošolskih zavodov z namenom spodbujanja medsebojnega sodelovanja

Vzpostavljen bo sistem notranje organiziranosti univerz in samostojnih visokošolskih zavodov, ki bo spodbujal sodelovanje oddelkov in/ali članic ter omogočal več interdisciplinarnih in multidisciplinarnih programov, ki bodo tudi dodatno finančno spodbujeni. Njihovo nastajanje bo spodbujeno tudi med različnimi visokošolskimi zavodi, prav tako med regijami. Pri tem se spodbuja sodelovanje med javnimi in zasebnimi visokošolskimi inštitucijami.

U 1.7. Znanja financirana z javnimi sredstvi so odprto dostopna

Odprta dostopnost znanj se zagotavlja z učinkovito vključenostjo v evropski visokošolski prostor, z učinkovitim upravljanjem in financiranjem razvoja ter zagotavljanjem mednarodne skladnosti nacionalnega ekosistema odprte znanosti (dostopnost infrastruktur, zbirk podatkov), z uvedbo sodobnih načinov vrednotenja dejavnosti v skladu z načeli odprte znanosti (kot npr. DORA, Leidenski manifest, smernice ERAC), zagotavljanjem skladnosti rezultatov znanstvenih raziskav z načeli FAIR (najdljivi / »Findable«, dostopni / »Accessible«, povezljivi / »Interoperable« in vnovič uporabljivi / »Reusable«) z zagotovitvijo polne in takojšnje odprte dostopnosti (ob upoštevanju upravičenih izjem) ter spodbujanjem razvoja državne visokošolske in znanstvene založniške dejavnosti za delovanje po načelih odprte znanosti.

U 1.8. Vzpostavitev mehanizmov oziroma sistema obveščanja javnosti o pomenu visokega šolstva za družbo

Z načrtnim obveščanjem javnosti bo spodbujano zavedanje o vrednosti in pomenu visokega šolstva za družbo in o njegovem potencialu za družbene in gospodarske inovacije s poudarkom na vlogi umetniških področij ter humanistike pri njihovem razvoju tako z vidika tvorne kritike in ponujanja alternativnih rešitev kot tudi pri uveljavljanju vrednot trajnosti in vključevanju vseh družbenih skupin oziroma njihovih potreb.

U 1.9. Spodbujanje trajnostno naravnane in vzdržne regionalizacije visokega šolstva

Omogočana in vzpodbujana bo trajnostno naravnana in vzdržna regionalizacija slovenskega visokošolskega prostora² s ciljem zagotavljanja kakovostnega študija, dostopnega vsem, in pospeševanja razvoja regij, katerega nosilci so tudi visokošolski zavodi, ki izpolnjujejo standarde kakovosti in razpolagajo z zadostnimi kadrovskimi in infrastrukturnimi pogoji.

U 1.10. Opredelitev pogojev za ustanavljanje in delovanje posameznih vrst visokošolskih institucij

U 1.11. Podeljevanje koncesij

Koncesije bodo lahko dodeljene za izvajanje akreditiranih študijskih programov, za katere bodo izkazane zadostne družbene potrebe in bodo ustrezali pričakovanjem prihodnjega razvoja slovenske družbe in regionalnega razvoja ter bodo kakovostno nadgrajevali raznolikost visokošolske izobraževalne ponudbe v Sloveniji oziroma se v okviru javne službe na področju visokega šolstva ne bodo izvajali v ustreznem obsegu. Pogoj za podelitev koncesije bo, da imajo zasebni visokošolski zavodi za svoje dejavnosti pridobljene akreditacije Nacionalne agencije za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS). To pomeni, da bodo takšni ponudniki izvajali kakovostne izobraževalne programe in z njimi vsebinsko povezano kakovostno strokovno, raziskovalno oziroma umetniško delo, izkazovali kakovostno vpetost v okolje in na visokošolskih strokovnih študijskih programih zagotavljali ustrezen obseg strokovne prakse. Zagotovljeni bodo tudi pregledna merila in sistem podeljevanja koncesij na visokošolski zavod, ki bo ob izpolnjevanju pogojev omogočal prenos koncesij med študijskimi programi tega zavoda in tako povečal prilagodljivost in odzivnost visokega šolstva na potrebe in izzive družbenega razvoja.

U 1.12. Zagotovitev gibalno-športne dejavnosti za vse študente

Vrnitev gibalne-športne dejavnosti kot spremljevalne vsebine v prvostopenjske študijske programe v prvih letnikih študija, ki niso ovrednotene z ECTS.

2 ZAKONODAJA IN FINANCIRANJE

Visoko šolstvo je javno dobro in javna odgovornost, ki se zagotavlja z jasnimi zakonodajnimi pravili in nadzorom nad njihovim spoštovanjem ter z zadostnim financiranjem iz javnih sredstev, da se prepreči prenašanje finančnega bremena na študente.

Strateški cilji na področju zakonodaje in financiranja

C 2.1. Zagotoviti večjo preglednost, enake pravice in odgovornosti ter enakopravno obravnavo študentk in študentov

Z ustrezno spremembo zakonodaje bo omogočena večja preglednost, zagotovljene bodo enake pravice in odgovornosti ter enakopravna obravnavna študentk in študentov (dostopne študentske nastanitve, študijskih virov ter opreme, učnih baz, gibalno-športnih in kulturno-umetniških aktivnosti) na vseh visokošolskih zavodih, hkrati pa bo dosledno spoštovano in razlikovano zasebno (nejavno) nasproti javnemu ter državno nasproti civilnodružbenemu. Omogočen bo kakovosten in vsem dostopen študij; zagotovljeni bodo spodbudni pogoji za študij na študijskih programih za deficitarne poklice.

C 2.2. Povečati konkurenčnost slovenskega visokošolskega prostora na področju internacionalizacije

S spremembo zakonodaje bosta omogočeni večja prilagodljivost in odzivnost slovenskega visokošolskega okolja, ki bo ponujalo privlačne pogoje za študij in delo za namene internacionalizacije izobraževanja, raziskovanja in umetnosti ter pridobivanja visokokvalificiranega kadra iz tujine.³

C 2.3. Zagotoviti dolgoročno stabilno financiranje javne službe na področju visokega šolstva

Z ustrezno spremembo zakonodaje, ki bo celovito opredelila javno službo na področju visokega šolstva, bo zagotovljena stabilnost financiranja izobraževalnega, znanstvenoraziskovalnega in umetniškega dela visokošolskih zavodov, in sicer z integralnim financiranjem javne službe, to je izobraževalne, raziskovalne, umetniške in podporne dejavnosti (pavšalno oziroma financiranje »lump sum«⁴), ki visokošolskim zavodom omogoča mehanizme učinkovitega upravljanja kadrovskih, infrastrukturnih in razvojnih potencialov, instrumentov sofinanciranja in predfinanciranja raziskovalnih projektov ter izvajanja in financiranja sobotnega leta.

C 2.4. Povečati skupna sredstva za visokošolsko dejavnost in znanstvenoraziskovalno delo

Izvedeno bo pospešeno in sistematično vlaganje v znanje, znanost in umetnost, s čimer bo strukturno in trajno podpirano sodelovanje med akademsko ter raziskovalno sfero in gospodarstvom ter družbenim okoljem. Univerze in samostojni visokošolski zavodi bodo po obsegu proračunskega financiranja (izobraževalna, raziskovalna in umetniška dejavnost, investicije v osnova sredstva in raziskovalno opremo) v odstotku BDP v prvi tretjini med državami EU. Slovenija si bo prizadevala za strateške cilje EU in zagotavljala stabilno financiranje izobraževalne in raziskovalne dejavnosti v obsegu najmanj 4 % BDP do leta 2025 (od tega 2 % iz proračunskih virov in 2 % iz drugih virov), ki vključuje tudi sredstva za razvoj. Leta 2030 bo obseg proračunskih sredstev za financiranje izobraževalne in raziskovalne dejavnosti znašal vsaj 2,25 % BDP. Ob zagotavljanju izobraževalne, raziskovalne in umetniške odličnosti bo sposobnost visokošolskih zavodov za samostojno pridobivanje drugih virov, ki ne izhajajo iz proračuna Republike Slovenije, eden izmed pomembnih kazalnikov, ki bodo stimulatивно vplivali na financiranje visokošolskih zavodov.

C 2.5. Vzpostaviti sistemsko ureditev primerljivih pravnoformalnih statusov visokošolskih učiteljic in učiteljev ter raziskovalk in raziskovalcev

Ukrepi za doseganje strateških ciljev na področju zakonodaje in financiranja

U 2.1. Vzpostavitev financiranja javne službe na področju visokega šolstva, ki bo zagotavljalo enovito financiranje vseh dejavnosti v okviru javne službe

S spremembo zakonodaje na področju visokega šolstva bo na podlagi ugotovljenih družbenih potreb in razvojnih programov mednarodno primerljivo urejeno pavšalno (»lump sum«) financiranje univerz in samostojnih visokošolskih zavodov v okviru izvajanja javne službe z določitvijo vseh ključnih mehanizmov in instrumentov, ki so s tem povezani; spremembe zakona bodo razvojno naravnane in omogočale univerzam in samostojnim visokošolskim zavodom vključevanje novih raziskovalnih in izobraževanih vsebin z mehanizmom pogajanja v okviru postopka določanja obsega izvajanja javne službe pred podpisom pogodbe o financiranju za naslednje obdobje. Zagotovljena bosta stabilno enovito financiranje izobraževalne dejavnosti in financiranje temeljne znanstvenoraziskovalne oziroma umetniške dejavnosti. Zagotovljeno bo tudi sistemsko financiranje gibalno-športne dejavnosti.

U 2.2. Izboljšanje prostorskih razmer in opremljenosti institucij

S spremembo Zakona o visokem šolstvu bo zagotovljeno pavšalno (»lump sum«) financiranje osnovne in visokošolske (izobraževalne in raziskovalne) infrastrukture v skladu s strateškimi razvojnimi načrti države in potrebami družbe. Izvedena bo sistemska ureditev investicij v zeleno infrastrukturo (gradnja novih stavb in obnova obstoječih) ter veliko raziskovalno opremo (najemanje posojil s strani uporabnikov in povečanje dvanajstin za odplačevanje) in financiranje vzdrževanja (obstoječe) infrastrukture.

U 2.3. Vzpostavitev sistema financiranja za izvedbo digitalne preobrazbe

Zagotovljeno bo sistemsko financiranje digitalno povezane visokošolske infrastrukture ter inteligentne opreme za izvedbo digitalne preobrazbe in razvoj pametnih predavalnic za potrebe akreditiranih študijskih programov.

U 2.4. Vzpostavitev sistema financiranja projektov na področju umetniške dejavnosti

Zagotovljeno bo sistemsko financiranje projektov na področju umetniške dejavnosti vključno z mehanizmom mladih umetnic in umetnikov po vzoru mladih raziskovalk in raziskovalcev.

U 2.5. Omogočanje poučevanja slovenskega jezika za tuje študentke in študente ter zaposlene

Zagotovljeno bo financiranje poučevanja slovenskega jezika za tuje študentke in študente ter zaposlene, ki se želijo vključiti v študijske programe, ki se izvajajo v slovenskem jeziku, vključno z ustrežno promocijo teh programov.

U 2.6. Vzpostavitev sistema financiranja gibalno-športnih dejavnosti

Zagotovljeno bo dodatno sistemsko financiranje gibalno-športnih dejavnosti kot obvezne spremljevalne vsebine prvostopenjskih študijskih programov.

U 2.7. Ohranitev in nadgraditev infrastrukture za bivanje

Zagotovljeno bo sistemsko financiranje za ohranitev in nadgraditev javne infrastrukture za bivanje domačih in tujih študentk in študentov ter gostujočih visokošolskih učiteljic in učiteljev, sodelavk in sodelavcev, raziskovalk in raziskovalcev ter strokovnih sodelavk in sodelavcev.

U 2.8. Zagotovitev okvira za razvoj donatorstva kot pomembnega zasebnega vira financiranja visokega šolstva

U 2.9. Medsebojna uskladitev ciljev in delovanja visokošolskih zavodov, NAKVIS in financerja z jasno določenimi strukturami za upravljanje sistema in opredeljenimi odgovornostmi

U 2.10. Ureditev priznavanja neformalno pridobljenega izobraževanja

Izvedena bo celovita ureditev priznavanja neformalno pridobljenega izobraževanja s prostovoljnimi in drugim delom študentov.

U 2.11. Vzpostavitev ukrepov za pritegnitev tujih strokovnjakinj in strokovnjakov

Ob upoštevanju raziskovalne odličnosti se bodo izvedli poenostavljeni postopki zaposlovanja vrhunskih visokošolskih učiteljic in učiteljev ter raziskovalk in raziskovalcev iz tujine (EU in tretjih držav). Zagotovljeni bodo privlačni pogoji za raziskovalno in umetniško delo tujih visokošolskih učiteljic in učiteljev ter sodelavk in sodelavcev, vključenih v učni proces.

U 2.12. Ureditev dela na domu kot posebnosti univerzitetnega oziroma visokošolskega prostora s spremembo Zakona o visokem šolstvu

U 2.13. Izboljšanje sodelovanja med visokošolskimi institucijami in z raziskovalnimi zavodi

Vzajemno prehajanje kadrov med visokošolskimi institucijami ter visokošolskimi institucijami in raziskovalnimi zavodi; postopno povezovanje oziroma združevanje univerz in manjših javnih raziskovalnih zavodov, ki sredstva za raziskave pridobivajo skoraj izključno iz javnih virov; poenotenje plačnega sistema ter pogojev napredovanja in dela za kadre na javnih visokošolskih institucijah in raziskovalnih zavodih v skladu s strategijo doseganja ciljne ravni kakovosti.

U 2.14. Vzpostavitev sistema davčnih spodbud za vlaganje v visokošolski in znanstvenoraziskovalni sistem s strani zasebnega sektorja.

U 2.15 Vključitev vseh deležnikov v pripravljalne zakonodajne procese

Delovne skupine, ki pripravljajo spremembe zakonodaje so uravnotežene z vključitvijo predstavnikov vseh deležnikov, na katere se spremembe nanašajo.

Visoko šolstvo dosega mednarodno primerljivo visoko kakovost in odličnost nad evropskim povprečjem pri vseh standardnih kazalnikih. Je široko dostopno, mednarodno vpeto, ima razvite instrumente internacionalizacije v slovenskem prostoru ter študijske programe, ki se izvajajo tudi v tujem jeziku.

Strateški cilji na področju kakovosti

C 3.1. Trajno zagotavljanje kakovosti v slovenskem visokem šolstvu

Nadgrajen bo sistem spodbujanja stalnega izboljševanja in (samo)evalvacije na vseh področjih zagotavljanja kakovosti v visokem šolstvu na podlagi ustreznih modelov in načel (artikulacije ciljev, ukrepov, njihovega sledenja, predvsem pa stalnega izboljševanja skozi kombinacijo notranje in zunanje presoje oziroma kritične refleksije tako na programski ravni kot na ravni visokošolskih zavodov). Kakovost v visokem šolstvu preverja neodvisna nacionalna agencija za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS).

C 3.2. Na študentke in študente osredinjeno poučevanje, izhajajoče iz strokovnega, raziskovalnega oziroma umetniškega dela

Vzpostavljen bo ustrezno posodobljen način poučevanja, izhajajočega iz strokovnega, raziskovalnega oziroma umetniškega dela, ki bo osredinjen na študentke in študente za uspešno in pravočasno zaključevanje študija. Tak način bo zagotavljal možnost prožnega prilagajanja kurikulumov za zagotavljanje ustreznih usposobljenosti in znanj diplomantk in diplomantov, vključeval bo tudi ustrezno kombinacijo virtualnega in prezenčnega podajanja učne vsebine. Pomembno bo priznavanje sodelovanja strokovnjakinj ali strokovnjakov in visokošolskih učiteljic ali učiteljev pri virtualnem ali drugače digitalno podprtem podajanju učne vsebine v učnem procesu posamezne učne enote.

C 3.3. Oblikovanje študijskih programov za poklice in izzive prihodnosti

Ponujeni bodo sodobni študijski programi za poklice in izzive prihodnosti, še posebej takšni, ki bodo obravnavali evropski zeleni dogovor, digitalno preobrazbo družbe in prehod v trajnostno družbo, zagotavljali visoko zaposljivost in strokovno usposobljenost diplomantk ter diplomantov za konkurenčnost na domačem in mednarodnem trgu zaposlovanja, pa tudi za aktivno državljanstvo, kar pomeni, da se bodo študentke in študenti ter diplomantke in diplomanti vključevali v družbeno dogajanje in odločanje, si prizadevali za krepitev demokratičnosti in državljanske ter stanovske solidarnosti. Programi bodo podpirali samoiniciativnost pri ustvarjanju zaposlitvenih priložnosti (npr. zagonsko podjetništvo, odprte inovacije, medsektorske pobude) ob posebni pozornosti za neprofitni in nevladni sektor. Za študentke in študente ter diplomantke in diplomante bodo prek takšnih študijskih programov ustvarjeni pogoji za učinkovit prehod na trg dela, ki ob strokovnem znanju ter interdisciplinarni odprtosti zahtevajo visoko raven kognitivnih in socio-emocionalnih usposobljenosti ali pa so opredeljene s posebnimi, nestandardnimi nalogami in izzivi, ki jih v zdajšnjem času še ni mogoče zaznati, predvideti ali vsebinsko opredeliti.

C 3.4. Učinkovit prenos znanja v družbeno okolje

Ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, in ministrstvo, pristojno za gospodarstvo in tehnologijo, ter javne agencije bodo vzpostavili učinkovit ekosistem, ki bo zagotovil mednarodno primerljiv prenos znanja v družbeno okolje. Spodbujano bo tudi soustvarjanje znanja v družbenem okolju.

C 3.5. Spodbujanje podjetništva

Sistemske bo urejeno omogočanje in spodbujanje podjetništva v študijskih programih in smereh. To bo spodbujano in zagotavljano (z ustrežno zakonsko ureditvijo) prek subjektov podjetniškega okolja zagonskih podjetij (spin-off, spin-out in start-up), ki temeljijo na znanstvenih ter umetniških dosežkih in rezultatih razvojnih, ustvarjalnih ter raziskovalnih projektov. Pri ustanavljanju podjetij in drugih samostojnih oblik delovanja bo zagotovljena tudi mednarodna vključenost, kadar bo to potrebno zaradi mednarodne narave projektov, programov ali mrež.

C 3.6. Vzpostavitev sistema vseživljenjskega učenja na visokošolski ravni

Vzpostavljen bo delujoč sistem vseživljenjskega učenja na visokošolski ravni, vključno z ustreznim vrednotenjem in priznavanjem, s ciljem opolnomočenja širših krogov aktivnega prebivalstva z novjšimi spoznanji znanosti, umetnosti in stroke. Za širšo populacijo bo promovirana nujnost pridobivanja raznolikih, a kakovostnih visokošolskih znanj, spretnosti ter oblikovanja pozitivne, na izobraževanju temelječe naravnosti za prihodnost.

Ukrepi za doseganje strateških ciljev na področju kakovosti

U 3.1. Spodbujanje sodelovanja s širšim okoljem in oblikovanje skupnih študijskih programov v evropskem prostoru

Vzpostavljeni bodo mehanizmi spodbujanja mednarodnega (transnacionalnega) sodelovanja, razvoja študijskih programov s poudarkom na študijskih programih tretje stopnje ter sodelovanja z gospodarstvom in širšo družbo (vpetost visokega šolstva v okolje). Še posebej bodo pri tem uveljavljane tematike solidarnosti, kakovosti dela, socialne varnosti, družbene kohezije, vključevanja ranljivih ter obrobni skupin, nediskriminatornosti in podobnega. Vzpostavljeni bodo mehanizmi za spodbujanje pridobivanja mednarodno priznanih študijskih akreditacij, vezanih na posamezna študijska področja.

U 3.2. Vzpostavitev mednarodno primerljivih standardov kakovosti

NAKVIS bo razvijal standarde za vrednotenje kakovosti visokošolskih zavodov skladno z zakonodajo, potrebami okolja ter mednarodnimi standardi in kazalniki.

U 3.3. Razširitev dejavnosti NAKVIS

NAKVIS bo deloval tudi svetovalno in visokošolskim zavodom na podlagi kombinacije zunanjih evalvacij in samoevalvacije pomagal, da neprenehoma izboljšujejo kakovost. Pri tem bo visokošolskim zavodom pomagal s pripravo vodnikov, analiz in primerjalnih podatkov o slovenskem visokošolskem sistemu.

U 3.4. Kritična samorefleksija visokošolskega sistema

Izvajala se bo kritična samorefleksija sistema visokega šolstva na ravni države ob vključevanju vseh ključnih deležnikov z namenom spreminjanja visokošolskega izobraževanja v skladu s potrebami družbe ob optimalnem izkoriščanju zmogljivosti novih tehnologij in znanstvenih dognanj ter intenzivnem sodelovanju s kulturnim in ustvarjalnim sektorjem.

U 3.5. Ustvarjanje sodobnih in prilagodljivih izobraževalnih programov v skladu z razvojnimi mednarodnimi smernicami in potrebami okolja

Študijski programi bodo zasnovani na podlagi ustrezne kurikularne teorije ter ob upoštevanju pedagoško-psihološko-didaktičnih načel in cilja zagotavljanja kakovosti. Ponujali in izvajali se bodo tako, da se bodo odzivali na potrebe okolja in družbe, hkrati pa odsevali razvojne smernice ter omogočili razvoj tudi na povsem novih področjih. Nabor študijskih programov bo ponujal tako temeljna kot aplikativna znanja. Vzpostavljene bodo poglobljene, strukturirane povezave z neformalnim izobraževanjem ter drugimi vidiki vseživljenjskega učenja. Prilagodljiv in vključujoč na študenta osredinjeni študij bo omogočal izvajanje vseživljenjskega učenja za različne življenjske razmere ter v različnih življenjskih obdobjih.

U 3.6. Zagotavljanje ustrezno usposobljenih kadrov za potrebe gospodarstva in širšo družbo

Na institucionalni ravni bodo vzpostavljeni mehanizmi spodbujanja in omogočanja doseganja najvišjih akademskih standardov ter fleksibilnosti, ki bodo zagotavljali hitrejšo in učinkovitejšo raznovrstnost študijskih programov (in institucij) po posameznih strokovnih področjih s ciljem zagotavljanja najprimernejših, interdisciplinarno usposobljenih kadrov za gospodarstvo in negospodarske dejavnosti.

U 3.7. Prožnejše določanje delovne obveznosti

Zagotovljene bodo sistemske rešitve za permanentno izobraževanje visokošolskih učiteljic in učiteljev ter sodelavk in sodelavcev, kar bo vključevalo tudi prožnejše in ustrezno uravnoteženo določanje delovne obveznosti. Ob tem bo poskrbljeno za ustrezno usklajevanje dela in življenja, delovanja proti izgorelosti, uvajanje zelenih rešitev (npr. delo od doma) in podobno.

U 3.8. Posodobitev minimalnih standardov za izvolitev v naziv z uresničevanjem pedagoške in strokovne uspešnosti

Kakovostni in kvantitativni kazalniki pedagoške uspešnosti bodo imeli pri postopkih izvolitev v naziv in napredovanj primerljivo utež glede na kazalnike znanstvene oziroma umetniške odličnosti; smiselno se bo upoštevala tudi uspešnost pri izvajanju projektov (vključno s programi in mrežami) ter druga strokovna uspešnost, kar bo obsegalo tudi ugled v strokovni in širši javnosti ter javno zastopanje strokovnih oziroma akademskih stališč, odmevnost oziroma priznane dosežke glede na področje izvolitve v naziv in polje akademskega ter tudi družbenega delovanja.

U 3.9. Večje vključevanje strokovnjakinj in strokovnjakov iz gospodarstva in negospodarstva v študijski proces ter zunanjo evalvacijo

Sistemske se bodo izvedle rešitve (ki bodo določale merila in pogoje, po vzoru najrazvitejših držav EU) za časovno omejene izvolitve v naziv strokovnjakinj oziroma strokovnjakov iz gospodarstva in negospodarstva ter njihovo vključevanje v študijski proces ter zunanjo evalvacijo. Spodbujalo se bo predvsem uspešne in prepoznane strokovnjakinje in strokovnjake z izkazanimi visokimi etičnimi načeli, ki bodo s svojimi vsebinami dvignili raven kakovosti podanih vsebin.

U 3.10. Okrepitev pomena rezultatov študentskih anket v notranjem zagotavljanju kakovosti

Ocenjevanje pedagoškega dela visokošolskih učiteljic in učiteljev bo še naprej eden izmed pomembnih mehanizmov notranjega zagotavljanja kakovosti in ena izmed ključnih možnosti, ki jo bodo imeli študentke in študenti, da bodo lahko odgovorno in neposredno izrazili svoje mnenje oziroma ocenili pedagoško delo svojih učiteljic in učiteljev, s tem pa bodo pomembno sooblikovali visokošolski prostor. Pred objavo rezultatov študentskih anket zainteresirani javnosti bodo imeli visokošolski učiteljice in učitelji možnost podajanja replike. Ob raziskovalnih ter kvantitativnih pedagoških kazalnikih bodo uvedeni tudi ustrezni kvalitativni kazalniki vrednotenja pedagoškega dela.

U 3.11. Priprava strategije umeščanja vseživljenjskega učenja v visokošolski prostor

Vključeni bodo razvoj sistema akreditacij in priznavanje mikro dokazil ('micro-credentials') in sistem priznavanja ter vrednotenja predhodno pridobljenih znanj, pa tudi načrt promocije pomena in nujnosti pridobivanja raznolikih, vendar kakovostnih sodobnih visokošolskih znanj in spretnosti v vsej aktivni dobi posameznika.

4 INTERNACIONALIZACIJA

Stopnja internacionalizacije slovenskega visokošolskega sistema je primerljiva z najboljšimi evropskimi univerzami.⁵ Vzpostavljeni so mehanizmi za tako imenovano kroženje možganov ter trajna skrb za razvoj slovenskega jezika in strokovnega izrazoslovja.⁶

Strateški cilji na področju internacionalizacije

C 4.1. Povečati stopnjo vključenosti univerz in samostojnih visokošolskih zavodov v skupni evropski visokošolski prostor ter internacionalizacije kurikulumov

Univerze in samostojni visokošolski zavodi se bodo uspešno vključevali v vse mednarodne dejavnosti, še posebej v evropske mreže univerz, imeli bodo visok delež mednarodnih študentk in študentov ter visokošolskih učiteljic in učiteljev, sodelavk in sodelavcev ter raziskovalk in raziskovalcev v skladu z načeli bolonjskega procesa. Izvedena bo strateška internacionalizacija kurikulumov.

C 4.2. Povečati vključenost Slovenk in Slovencev, ki živijo v tujini, v slovenski visokošolski sistem

Omogočen in spodbujan bo študij v Sloveniji za vse Slovenke in Slovence, ki živijo in bivajo v tujini (zamejke in zamejci ter tisti iz oddaljenejših krajev).

C 4.3. Povečati stopnjo in kakovost dohodne mobilnosti na univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih

Spodbujena bosta kakovostna dohodna mobilnost, pa tudi pridobivanje tujih priznanih visokošolskih učiteljic in učiteljev ter sodelavk in sodelavcev, raziskovalk in raziskovalcev ter strokovnih sodelavk in sodelavcev za hitrejši razvoj posameznih področij v Sloveniji.

C 4.4. Povečati stopnjo in kakovost odhodne mobilnosti študentk in študentov ter zaposlenih v visokem šolstvu

Spodbujena bo večja odhodna mobilnost slovenskih študentk in študentov na kakovostne institucije oziroma študijske programe v tujini (krajša in daljša gostovanja) ter slovenskih visokošolskih učiteljic in učiteljev ter sodelavk in sodelavcev, raziskovalk in raziskovalcev ter strokovnih sodelavk in sodelavcev na področjih, ki v Sloveniji še niso konkurenčno dobro razvita in na katerih lahko gradimo dopolnjevanje posameznih področij s tujimi institucijami znanja.

Ukrepi za doseganje strateških ciljev na področju internacionalizacije

U 4.1. Vzpostavitev sistema za uspešnejše vključevanje univerz in samostojnih visokošolskih zavodov v enoten evropski in mednarodni visokošolski prostor

Vzpostavljen bo sistem zagotavljanja sredstev visokošolskim učiteljicam in učiteljem ter sodelavkam in sodelavcem, raziskovalkam in raziskovalcem ter strokovnim sodelavkam in sodelavcem, ki jim bodo omogočala izvedbo sobotnega leta ter vključevanje v elitne univerzitetne in raziskovalne mreže in sodelovanje z njimi ter izkoriščanje dobrih priložnosti projektnega sodelovanja.

U 4.2. Spodbujanje mobilnosti študentk in študentov, visokošolskih učiteljic in učiteljev, sodelavk in sodelavcev ter strokovnih sodelavk in sodelavcev⁷

U 4.3. Oblikovanje nacionalne strategije za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva do leta 2030

Strategija bo določila pomen in oblike internacionalizacije ter delež tujih študentk in študentov ter visokošolskih učiteljic in učiteljev, sodelavk in sodelavcev, raziskovalk in raziskovalcev ter strokovnih sodelavk in sodelavcev, vključenih v mednarodne aktivnosti. Določena bodo prednostna področja oziroma regije tako za dohodne kot odhodne mobilnosti, vendar ne izključevalno. Med prednostnimi področji dohodne mobilnosti ostajajo predvsem zahodni Balkan, pa tudi preostala jugovzhodna Evropa in srednjeevropski prostor.

U 4.4. Izvedba internacionalizacije kurikulumov

Izvedena bo ambiciozna ter strateška internacionalizacija kurikulumov. Povečano bo število skupnih študijskih programov s tujimi visokošolskimi institucijami ter drugih oblik poglobljenega pedagoškega sodelovanja.

U 4.5. Izvedba sistematičnega privabljanja Slovenk in Slovencev v zamejstvu in po svetu za študij v Sloveniji

Na vseh uradnih predstavništvih Slovenije v tujini, kjer živijo in bivajo Slovenke in Slovenci, se vzpostavi aktivna povezava do vseh akreditiranih študijskih programov, ki jih ponujajo slovenski visokošolski zavodi s ciljem promocije izobraževanja v matici.

U 4.6. Visokošolske ustanove skrbijo za razvoj slovenskega jezika in strokovnega izrazoslovja

Deležniki, vključeni v procese internacionalizacije, skrbijo za prenos konceptov in terminologije v slovenski jezik in ga s tem bogatijo. V primeru izvajanja študijskega programa

v tujem jeziku bo zagotovljen razvoj slovenskega jezika in terminologije v visokem šolstvu in znanosti tudi z dostopnostjo študijskih vsebin v slovenskem jeziku.

U 4.7. Zagotovitev enakih pogojev študija za slovenske ter tuje študentke in študente

Pripravljene bodo sistemske ukrepe za ustvarjanje pogojev, na podlagi katerih bodo imeli slovenski in tuji študenti v Sloveniji enako kakovostno študijsko izkušnjo pod enakimi pogoji.

U 4.8. Spodbujanje odličnosti v visokem šolstvu

Zagotovljena bo sistemska rešitev za dodeljevanje štipendij in drugih oblik spodbud odličnim študentkam in študentom ter znanstvenicam in znanstvenikom oziroma umetnicam ter umetnikom, in sicer ne glede na njihovo državljanstvo.

U 4.9. Sistemska ureditev vseh oblik mobilnosti

Sistemske bo urejena virtualna mobilnost ob klasični geografski transnacionalni mobilnosti.

U 4.10. Vzpostavitev posebnih ukrepov za pritegnitev vrhunskih strokovnjakov iz tujine

Omogočeni bodo mehanizmi za lažjo in hitrejšo vključitev tujih in slovenskih vrhunskih strokovnjakov iz tujine v delo univerz in samostojnih visokošolskih zavodov, kar vključuje nastanitev, prednostno obravnavo pri pridobivanju delovnega dovoljenja, stimulatívno davčno obravnavo, pomoč pri varstvu otrok, zagotavljanje karijerne priložnosti za družinske partnerje in podobno; odpravljene bodo ovire pri pridobivanju dovoljenj za bivanje za tuje strokovnjakinje in strokovnjake ter študentke in študente.

5 DIGITALIZACIJA

Visoko šolstvo sledi smernicam digitalne preobrazbe in jih aktivno sooblikuje.

Strateški cilji na področju digitalizacije

C 5.1. Zagotoviti pogoje za izvedbo digitalne preobrazbe

Visoko šolstvo se bo hitro odzivalo na potrebe iz okolja z razvojem pomembnih znanj, veščin in strokovnih usposobljenosti, bo odporno na izredne okoliščine, pospeševalo kakovosten gospodarski, trajnostni družbeni in okoljski razvoj, bo odzivno, dostopno različnim skupinam uporabnikov znanja in znanosti, vlagalo bo v zeleno, odporno, odprto, vzdržno in digitalno povezano visokošolsko infrastrukturo ter v inteligentno opremo, razvijalo pametne predavalnice, nadgrajevalo in optimiziralo izrabo visoke tehnologije, dostopne za vse deležnike.

C 5.2. Spodbujati aktivno vlogo visokega šolstva v procesu digitalne preobrazbe

Visoko šolstvo bo upoštevalo in sooblikovalo smernice digitalne preobrazbe na področjih poučevanja, naprednih ter inovativnih pedagoških praks, digitalne pismenosti, raziskovalnih, umetniških in upravnih procesov, jih kritično ovrednotilo in smiselno uporabljalo ter vzpostavilo sistemsko in normativno okolje, ki spodbuja digitalno preobrazbo.

C 5.3. Spodbujati izobraževanje na področju informacijskih storitev in vsebin

Visoko šolstvo bo razvijalo in izobraževalo na področju informacijskih storitev in vsebin, ki zagotavljajo preseganje digitalne vrzeli in ločnice.

C 5.4. Zagotoviti infrastrukturo za širokopasovne internetne povezave

Infrastruktura za širokopasovne internetne povezave bo zagotovljena po vsej Sloveniji, usmerjena bo v sprotno posodabljanje v skladu z vznikajočimi potrebami in razmerami.

Ukrepi za doseganje strateških ciljev na področju digitalizacije

U 5.1. Oblikovanje strategije digitalizacije visokega šolstva

Oblikovana bo strategija digitalizacije visokega šolstva za razvoj digitalnih učnih okolij in študijskih vsebin ter razvoj pedagoških pristopov in sodobnih modelov učenja ter poučevanja z uporabo IKT in digitalnih orodij ter informacijskih virov za vključujoče izobraževanje. Ta temeljijo na odprtih načelih, široki oziroma splošni dostopnosti, podatkovni varnosti, vključenosti ter preglednosti.

U 5.2. Spodbujanje razvoja digitalizacije na področju učenja in poučevanja na daljavo

Digitalizacija na področju učenja in poučevanja na daljavo bo razvijana strateško, upošteva tako vse ključne smernice v svetu ter EU kot tudi posebnost slovenskega prostora, kadrov, opremljenosti študentov in institucij. Ta razvoj bo še naprej krepil sodelovanje, hkrati pa podpiral kreativnost ter prožnost pri izvedbi živega stika oziroma lokalizaciji visokošolskih procesov, omogočal dvig kakovosti izvajanja študijskega procesa in večjo odpornost izobraževalnega procesa na daljavo.

U 5.3. Opolnomočenje institucij in posameznikov za ustrezno uporabo orodij

Institucije in posamezniki se bodo opolnomočili (pridobili ustrezna znanja, veščine ter naravnost oziroma motivacijo) za ustrezno uporabo orodij in pristopov ter razvoj inovativnih učnih okolij glede na vsakokratno spremenjene razmere tako glede mobilnosti študentov in zaposlenih kot glede njihovega obvladovanja digitalnih orodij ter razpoložljivosti opreme vključno z načini izvedbe (s fizično prisotnostjo ali na daljavo oziroma kombinirano).

U 5.4. Zagotovitev mehanizmov krepitve področij IKT in medijskih študijev

Zagotovljeni bodo mehanizmi krepitve področij IKT in medijskih študijev, pa tudi medijske produkcije in umetnosti, še posebej tam, kjer kot ključne strokovne usposobljenosti nastopajo poglobljeno razumevanje, produkcijsko obvladovanje in kritična refleksija IKT, od katerih je družba vedno bolj odvisna.

U 5.5. Vzpostavitev enotne sheme študentske digitalne identitete

Vzpostavljena bo enotna shema študentske digitalne identitete, ki bo usklajena z evidenčnim in analitskim informacijskim sistemom visokega šolstva v Republiki Sloveniji (eVŠ) in ki bo prek namenskih spletnih programov oziroma aplikacij študentkam in študentom tako v Sloveniji kot v tujini omogočala številne dejavnosti.⁸

U 5.6. Vzpostavitev systemske rešitve za krepitev človeških virov na področjih IKT

Vzpostavljene bodo systemske rešitve za krepitev človeških virov na področjih, potrebnih za izvedbo digitalne preobrazbe (tehnologije in tehnike digitalizacije procesov, digitalna varnost in etika, umetna inteligenca, digitalna didaktika itn.) ter samega izobraževalnega procesa, upoštevaje smernice EU.

U 5.7. Institucionalna prilagoditev na vseh področjih delovanja visokošolskih institucij za uporabo novih tehnologij in opreme IKT.

Št. 602-04/22-2/18

Ljubljana, dne 23. marca 2022

EPA 2421-VIII

Državni zbor
Republike Slovenije
Igor Zorčič
Predsednik

¹ Nacionalni program visokega šolstva do 2030 upošteva Izhodišča za pripravo Nacionalnega programa visokega šolstva 2021–2030, ki jih je sprejel Svet RS za visoko šolstvo na svoji 5. e-seji 9. aprila 2021, ter smernice dokumentov, kot so: Ustava RS, Magna Charta Universitatum Bolonja 1988, Bolonjski proces – Rimski deklaracija 2020 (<http://www.ehea.info/page-ministerial-declarations-and-communications>), EUA – Evropske univerze 2030 (Universities without walls - A vision for 2030, February 2021).

² Regionalizacija bo ustrezno podpirala in dopolnjevala pomen osrednje Slovenije kot poglobljene visokošolske izobraževalne in raziskovalne regije.

³ Zagotovljeni bodo atraktivni delovni pogoji (tudi odprava upravnih ovir) in privlačno akademsko okolje (pedagoško in znanstvenoraziskovalno ter umetniško) za tuje študentke in študente na vseh stopnjah študija, mlade, obetavne tuje znanstvenice in znanstvenike na začetku kariere ter vrhunske mednarodno uveljavljene raziskovalke in raziskovalce ter visokošolske učiteljice in učitelje iz tujine (tudi Slovence).

⁴ Pasovno financiranje izobraževalne dejavnosti ter pasovno financiranje raziskovalne in umetniške dejavnosti.

⁵ Za doseganje dolgoročne mednarodne primerljivosti slovenskega visokošolskega prostora je izvajanje mednarodno primerljive internacionalizacije slovenskega visokošolskega prostora nujna.

⁶ S sodelujočimi učinki, ki jih prinaša internacionalizacija visokega šolstva, in z večjo konkurenčnostjo gospodarstva ter prek tega močnejšo in bolj samozavestno družbo se bo stopnja ogroženosti slovenskega jezika znižala.

⁷ Študijske ter raziskovalne izkušnje v tujini širijo obzorja in prispevajo k akademskemu in osebnostnemu razvoju posameznic in posameznikov, odobravajo pa tudi kulturno raznolikost.

⁸ Izvajanje knjižničnih storitev, pregled urnika in koledarja, komunikacijske storitve na več nivojih, organizacijska, upravna in administrativna opravila itn.